

III

(Pripremni akti)

EUROPSKI GOSPODARSKI I SOCIJALNI ODBOR

**573. PLENARNO ZASJEDANJE EUROPSKOG GOSPODARSKOG I SOCIJALNOG ODBORA,
26.10.2022.–27.10.2022.**

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Prijedlogu Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravkom

(COM(2022) 650 – final)

Prijedlogu Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o jedinstvenom postupku obrade zahtjeva za izdavanje jedinstvene dozvole za boravak i rad državljanima trećih zemalja na državnom području države članice te o zajedničkom skupu prava za radnike iz trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici

(COM(2022) 655 – final)

i Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Privlačenje vještina i talenata u EU

(COM(2022) 657 – final)

(2023/C 75/19)

Izvjestitelj: **José Antonio MORENO DÍAZ**

Suizvjestiteljica: **Milena ANGELOVA**

Zahtjev za savjetovanje:	Europska komisija, 26.7.2022.
Pravna osnova:	članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležna stručna skupina:	Zapošljavanje, socijalna pitanja i građanstvo
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	29.9.2022.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	26.10.2022.
Plenarno zasjedanje br.:	573
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	179/0/6

1. Uvod

1.1. Europska komisija predstavila je u travnju 2022. paket mjera za vještine i talente u skladu s programom rada novog pakta o migracijama i azilu koji je donesen u rujnu 2020. Cilj je novog paketa promicati zakonite migracije u Uniju i poticati privlačenje talenata i vještina koji će koristiti i zemljama podrijetla i zemljama odredišta. Revizijama se isto tako nastoji promicati učinkovitiji i usklađeniji sustav prava i mogućnosti za zapošljavanje državljana trećih zemalja koji borave u Uniji te istodobno pomoći povećati privlačnost Unije kao odredišta kvalificiranih državljana trećih zemalja.

1.2. EGSO pozdravlja taj paket kojim se zauzima konstruktivan i dosljedan pristup migracijama i odgovara na potrebu za poboljšanjem instrumenata Unije za zakonite migracije. S obzirom na to da se digitalna i zelena tranzicija ubrzavaju i u vrijeme kada je nedostatak radne snage i vještina očit u svim sektorima gospodarske aktivnosti, EGSO naglašava ulogu koju zakonite migracije mogu imati kao pomoć pri rješavanju nedostatka radne snage i vještina u područjima u kojima je dokazana potreba za njima.

1.3. EGSO je već izrazio zabrinutost zbog toga što se novi pakt o migracijama i azilu usmjerava na upravljanje državnom granicom i kontrolu migracija te stoga smatra da je ostvareni napredak u upravljanju organiziranim i zakonitim imigracijama pozitivan.

1.4. EGSO cijeni to što Komisija prepoznaje ključnu ulogu koju migranti već imaju u europskom gospodarstvu i društvu s obzirom na to da pomažu ispuniti potrebe promjenjivog tržišta rada i, prema potrebi, prevladati nedostatak radne snage i vještina. Vrlo je važno promijeniti način gledanja i usvojiti pozitivan diskurs prema migracijama koji bi doveo do normalizacije u tom području.

1.5. EGSO stoga pozdravlja činjenicu da se omogućuje priljev talenata iz trećih zemalja radi pomoći u ispunjavanju tih sve većih potreba, posebno u sektorima sa strukturnim nedostacima.

1.6. Ne dovodeći u pitanje njegovu važnost, EGSO smatra da treba ispitati kontekst koji povezuje dolazak radnika iz trećih zemalja s potrebama tržišta rada država članica kako bi se spriječili podzaposlenost i loši radni uvjeti novopridošlih radnika iz trećih zemalja.

1.7. EGSO smatra da je neophodno raditi na novim kanalima za privlačenje talenata u Uniju, no također naglašava da postoje i druge potrebe na tržištima rada država članica; za ispunjavanje tih potreba neophodno je osmisliti mjere, uz one predviđene u predloženom paketu. Posebno je važno ojačati napore za potporu integraciji nezaposlenih i neaktivnih osoba na tržište rada putem ciljanih mjera potpore.

1.8. EGSO smatra da bi Komisija trebala biti poduzetnija u traženju kanala za zakonite i organizirane migracije radne snage, pri čemu bi se uzimalo u obzir i osobe kojima je potrebna međunarodna zaštita.

1.9. EGSO pozdravlja komunikaciju o privlačenju vještina i talenata u EU jer to smatra pozitivnim pomakom u području migracija radne snage, što iziskuje odgovarajuće, realne i djelotvorne instrumente u novim kontekstima.

1.10. EGSO smatra da je potrebno ostvariti napredak u pogledu baze talenata EU-a⁽¹⁾, počevši od početne pilot-verzije do konačne verzije koja će se pokrenuti sljedeće godine, te ističe da će uspjeh i doseg platforme ovisiti o korištenju odgovarajućih resursa kako bi taj alat postao dostupan i operativan. Također pozdravlja partnerstva za traženje talenata i smatra da ih treba razvijati u suradnji s trećim zemljama. EGSO poziva na uspostavu odgovarajućih evaluacijskih mehanizama kojima bi se osigurala vidljivost i transparentnost u provedbi partnerstava za traženje talenata, ne samo za same instrumente, nego i za utvrđivanje zemalja za suradnju: vladavina prava i ljudska prava uvijek se moraju poštovati u vanjskim odnosima politike Unije o imigraciji i azilu.

1.11. Iako žene predstavljaju značajan udio radne snage u nekim ključnim industrijama, mobilne građanke i migrantice mogu biti primorane prihvatiti nesigurna radna mjesta i rad u neformalnom gospodarstvu te su često posebno izložene diskriminaciji, socijalnoj isključenosti i nedostatku mogućnosti zapošljavanja i osposobljavanja, kao i zlostavljanju, nasilju i uznemiravanju. EGSO smatra da je potrebno dati veću važnost zaštiti prava žena i rodnoj perspektivi.

1.12. EGSO pozdravlja predloženu reviziju Direktive o dugotrajnom boravku u Europskoj uniji. EGSO je zadovoljan što se tim prijedlogom olakšava postupak za stjecanje tog statusa prikupljanjem potrebnog broja godina ukupnog razdoblja boravka u različitim državama članicama, potiče mobilnost unutar EU-a i nastoji proširiti jednak pristup socijalnoj zaštiti državljana EU-a koji dugotrajno borave u drugoj državi članici.

(¹) U EU-ovoj bazi talenata na razini EU-a bit će dostupni podaci o kandidatima iz trećih zemalja, koji će se nakon provjere kvalifikacija birati na temelju posebnih razina vještina, kriterija i zahtjeva za useljenje. To će biti prva platforma na razini EU-a i alat za usklađivanje ponude i potražnje u tu svrhu (COM(2022) 657 final).

1.13. EGSO pozdravlja reviziju Direktive o jedinstvenoj dozvoli, uključujući cilj da se olakša i pojednostavni postupak podnošenja zahtjeva i da se osigura da jedinstvena dozvola nije vezana uz jednog konkretnog zaposlenika, iako smatra da se mogao pokušati proširiti skup prava u skladu sa sadržajem prvog prijedloga direktive koji je predstavljen 2011.

1.14. EGSO smatra da je ključno da se u reviziji istakne potreba za jačanjem jednakog postupanja prema radnicima koji su državljani trećih zemalja, posebno u pogledu radnih uvjeta, slobode udruživanja i povezivanja te socijalnih naknada.

1.15. EGSO također naglašava važnost uključivanja socijalnih partnera i drugih relevantnih dionika u raspravu o poboljšanju upravljanja migracijama radne snage na razini EU-a. U tu svrhu pozdravljamo uspostavu predložene platforme za dijalog na razini EU-a.

2. Opće napomene

2.1. Europska komisija predstavila je u travnju 2022. paket mjera za vještine i talente u skladu s programom rada novog pakta o migracijama i azilu koji je donesen u rujnu 2020. Taj paket obuhvaća reviziju Direktive 2003/109/EZ o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravištem⁽²⁾, reviziju Direktive 2011/98/EU o jedinstvenoj dozvoli⁽³⁾ i Komunikaciju o privlačenju vještina i talenata u EU⁽⁴⁾.

2.2. Cilj je novog paketa promicati zakonite migracije u Uniju i poticati privlačenje talenata i vještina koji će koristiti i zemljama podrijetla i zemljama odredišta. Revizijama se isto tako nastoji potaknuti učinkovitiji i usklađeniji sustav prava i mogućnosti za zapošljavanje državljana trećih zemalja koji borave u Uniji te istodobno pomoći povećati privlačnost Unije kao odredišta kvalificiranih državljana trećih zemalja.

2.3. Cilj je komunikacije o privlačenju talenata i vještina dovesti u red načela kojima se uređuju zakonite gospodarske migracije u Uniju. U njoj se odražava volja za poboljšanjem zakonodavnog stupa s pomoću tih dvaju prijedloga revizije, za razvojem partnerstava za traženje talenata i baze talenata Unije te za unapređenjem politike o zakonitim migracijama u područjima skrbi, mladih i inovacija.

2.4. EGSO naglašava da u tom prijedlogu nema postupka analize i evaluacije kojim bi se ispitalo zašto aktualne direktive o jedinstvenoj dozvoli ili dugoročnim odobrenjima ne funkcioniraju pravilno. Komisija bi trebala analizirati i priopćiti uzroke tog nefunkcioniranja te utvrditi je li riječ, među ostalim, o nedostatku volje država članica da provedu te direktive ili o prekomjernoj birokraciji, kako bi se spriječilo ponavljanje istih problema u budućnosti.

2.5. Prijedlog revizije Direktive o jedinstvenoj dozvoli nudi priliku za proširenje pristupa tom instrumentu i olakšavanje sudjelovanja radnika iz trećih zemalja na tržištu rada te istodobno konsolidira prava koja su joj svojstvena, čime se postiže napredak u usklađivanju njezine primjene među državama članicama.

2.6. Prijedlogom revizije Direktive EU-a o dugotrajnom boravku također se nastoji poboljšati njezina primjena u raznim državama članicama, uz istodobno omogućivanje mobilnosti unutar EU-a pojednostavnjenjem tog postupka i smanjenjem potrebnog vremena za stjecanje dozvola za dugotrajni boravak.

2.7. EGSO općenito pozdravlja taj paket kojim se zauzima konstruktivan i dosljedan pristup migracijama, pruža odgovor na potrebu za poboljšanjem instrumenata Unije za zakonite migracije i ističe uloga koju zakonite migracije mogu imati kao pomoć pri rješavanju nedostatka radne snage u područjima u kojima je dokazana potreba za njome, i nedostatka vještina. EGSO je već izrazio zabrinutost zbog toga što je naglasak novog pakta o migracijama i azilu na upravljanju državnom granicom i kontroli migracija te stoga pozdravlja ostvareni napredak u upravljanju organiziranim i zakonitim migracijama.

2.8. EGSO cijeni ključnu ulogu koju migranti već imaju u europskom gospodarstvu i društvu time što pomažu ispuniti potrebe tržišta rada i prevladati, prema potrebi, nedostatak radne snage i vještina. EGSO stoga pozdravlja olakšavanje priljeva talenata iz trećih zemalja radi pomoći u ispunjavanju tih sve većih potreba, posebno u sektorima sa strukturnim nedostacima. EGSO također pozdravlja mjere za privlačenje inovativnih i prilagodljivih poduzeća koja donose značajnu

⁽²⁾ COM(2022) 650.

⁽³⁾ COM(2022) 655.

⁽⁴⁾ COM(2022) 657.

dodanu vrijednost gospodarstvu i društvu EU-a. Međunarodni istraživački projekti i dalje su još jedan djelotvoran način za promicanje, privlačenje i zadržavanje vrhunskih talenata. U tom je cilju potrebno ubrzati i pojednostavniti pristup tržištu rada EU-a stručnjacima iz trećih zemalja za kojima postoji potražnja kako bi Europa postala privlačnija drugim dijelovima svijeta. EGSO također potiče i pozdravlja razvoj i provedbu praktičnih alata za lakše povezivanje i usklađivanje talenata iz trećih zemalja s potencijalnim poslodavcima u državama članicama.

2.9. Potrebno je osvrnuti se na kontekst koji povezuje priljev strane radne snage s potrebama tržišta rada država članica. U određenim sektorima zapošljavanja i zanimanjima u nekim državama članicama EU-a prisutna je strukturna nezaposlenost koja može biti posljedica neusklađenosti ponuđenih i traženih vještina, neprivlačnosti određenih sektora/zanimanja i upitnih radnih uvjeta. U tim je zemljama važno nastojati povećati privlačnost takvih sektora i zanimanja radnicima na domaćem tržištu (državljanima te zemlje, radnicima iz EU-a i trećih zemalja s radnim dozvolama) kako bi se spriječili podzaposlenost i loši radni uvjeti za novopridošle radnike iz trećih zemalja. Istodobno, baza talenata EU-a može pomoći olakšati ciljano povezivanje radnika iz trećih zemalja s radnim mjestima u EU-u kako bi se izbjegla podzaposlenost tih radnika.

2.10. Iako EGSO smatra da je neophodno raditi na novim kanalima za privlačenje talenata u EU, također naglašava da postoje i druge potrebe na tržištima rada država članica; za ispunjavanje tih potreba neophodno je osmisliti mjere uz one predviđene u predloženom paketu.

2.11. U tom pogledu EGSO se nada da se može postići napredak (kako je planirano s izvješćima o praćenju) u poboljšanju Direktive o sezonskim radnicima i Direktive o osobama premještenima unutar društva, što je predviđeno za 2023. U tom pogledu i u skladu s rezolucijom Europskog parlamenta i vlastitom rezolucijom naglašava potrebu za osiguravanjem zaštite sezonskih radnika i posebno za borbom protiv izrabljivanja radne snage tamo gdje se ono otkrije te za jačanjem i povećanjem inspekcija rada u tu svrhu, u skladu s radom Europskog nadzornog tijela za rad.

2.12. Uzimajući u obzir usvajanje **Programa vještina za Europu** ⁽⁵⁾ 1. srpnja 2020., EGSO smatra da prema migrantima, izbjeglicama i tražiteljima međunarodne zaštite treba jednako postupati, bez obzira na njihovu razinu vještina i kvalifikacija. Stoga bi svi radnici trebali moći vrednovati svoje vještine i kompetencije i sudjelovati u kvalitetnom i učinkovitom naukovanju, prekvalifikaciji i usavršavanju kako bi se mogli integrirati na tržište rada na temelju fleksibilnih načina učenja koji odgovaraju njihovim specifičnim potrebama, vodeći računa i o njihovim različitim dobnim skupinama.

2.13. EGSO smatra da bi Komisija trebala biti poduzetnija u traženju kanala za zakonite i organizirane migracije radne snage, pri čemu bi se uzimalo u obzir i osobe kojima je potrebna međunarodna zaštita.

2.14. Kad je riječ o studentima iz trećih zemalja koji se nalaze u EU-u za potrebe studiranja, potrebno je razmotriti njihovo neometano uključivanje na tržište rada EU-a uz istodobno ublažavanje odljeva mozgova: bilo bi poželjno uključiti preventivne mjere kao što su etičke klauzule o zapošljavanju ⁽⁶⁾ i mehanizmi za potpomognuti povratak i reintegraciju u njihove zemlje podrijetla ili uvesti posebne klauzule o tom pitanju u bilateralne sporazume o migraciji radne snage.

3. Komunikacija o privlačenju vještina i talenata u EU

3.1. U komunikaciji predstavljenoj u travnju 2022. preuzete su preporuke iz pakta o migracijama i azilu iz 2020. o zakonitim migracijama u cilju promicanja zakonodavnih i operativnih inicijativa u tom području.

3.2. EGSO pozdravlja tu komunikaciju koju smatra pozitivnim pomakom u području migracija radne snage koje zahtijevaju odgovarajuće instrumente u tim novim kontekstima. U tom pogledu EGSO smatra da je uključivanje niza posebnih mjera za ukrajinske izbjeglice pravodobno te također izražava žaljenje zbog toga što te mjere nisu provedene ranije za ljude kojima je općenito potrebna međunarodna zaštita, posebno tijekom krize koju je izazvao rat u Siriji 2015. EGSO je uvjeren da mjere i inicijative poduzete u vezi s ljudima koji bježe iz Ukrajine predstavljaju prekretnicu i da bi trebale biti standard za djelovanje EU-a u sličnim slučajevima u budućnosti.

⁽⁵⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=hr&catId=89&furtherNews=yes&newsId=9723>.

⁽⁶⁾ Opća načela i operativne smjernice za pravedno zapošljavanje i definiranje naknada za zapošljavanje i povezanih troškova.

3.3. EGSO smatra da je potrebno ostvariti napredak u pogledu partnerstava za traženje talenata u suradnji s trećim zemljama. Međutim, poziva na uspostavu odgovarajućih evaluacijskih mehanizama, ne samo za same instrumente, nego i za utvrđivanje zemalja s kojima treba surađivati. Vladavina prava i ljudska prava moraju se uvijek poštovati u vanjskim odnosima politike imigracije i azila EU-a. EGSO također smatra da je potrebno provjeriti i ocijeniti postupke i rezultate već dovršenih pilot-projekata, uzeti ih u obzir i iskoristiti tijekom pokretanja novih projekata.

3.4. Tijekom predstavljanja prijedloga za bazu talenata EU-a važno je da Europska komisija surađuje s državama članicama i socijalnim partnerima na razvoju te baze tako da se maksimalno smanji birokracija i da se izbjegnu nepotrebne komplikacije kako bi što prije bila spremna za upotrebu. Cilj bi te baze trebao biti pomoć u ispunjavanju trenutačnih i budućih potreba u pogledu vještina. Trebala bi iskoristiti mogućnosti koje nude umjetna inteligencija i druge napredne tehnologije tako da se u potpunosti iskoriste vještine i talenti državljana trećih zemalja i dopuni uloga državljana država članica i mobilnosti radne snage unutar Unije.

3.5. Uzimajući u obzir akutni nedostatak radne snage i vještina s kojim se suočavaju poslodavci, a koji je u mnogim slučajevima strukturne prirode, relevantna polazna točka za pokretanje cjelovite verzije baze talenata bila bi da se ciljani pristup temelji na usklađivanju popisa deficitarnih zanimanja. Budući da je važno osigurati ažuriranost nacionalnih popisa deficitarnih zanimanja, Komisija bi trebala u tom pogledu utvrditi mogućnosti za uzajamno učenje i istorazinsku ocjenu.

3.6. Usporedno s razvojem baze talenata potrebno je, uz sudjelovanje poslodavaca i sindikata, nastaviti razvijati informacije u realnom vremenu o tržištu rada i vještinama, čime će se omogućiti uspješan rad baze. Istodobno je važno poboljšati kapacitet Unije u prikupljanju i tumačenju usporednih i vjerodostojnih podataka o potrebi za migracijama iz trećih zemalja.

3.7. EGSO pozdravlja uvođenje alata za usklađivanje kako bi se lakše povezale ponuda i potražnja. Smatra da su ti koraci potrebni za zapošljavanje talenata, no ponovno ističe stvarnu potrebu da se istodobno uzmu u obzir i drugi sektori tržišta rada država članica.

3.8. EGSO se slaže s Komisijom u tome da uspjeh tih inicijativa zahtijeva suradnju i sudjelovanje socijalnih i gospodarskih aktera te smatra da je ključno ostvariti napredak u stvaranju mogućnosti za dijalog među njima na europskoj razini. EGSO je privilegirani forum za raspravu o operativnim i praktičnim pitanjima povezanim s migracijama radne snage. U tom pogledu EGSO bi trebao sudjelovati u konferenciji na visokoj razini o novoj platformi za migracije radne snage koju je Komisija predvidjela za kraj 2022. EGSO također naglašava važnost uključivanja socijalnih partnera i drugih relevantnih dionika u raspravu o poboljšanju upravljanja migracijama radne snage na razini EU-a. U tu svrhu pozdravljamo uspostavu predložene platforme za dijalog na razini EU-a.

3.9. EGSO smatra da je istraživanje budućih mogućnosti za migracije radne snage u sektoru kao što je sektor skrbi korak prema naprijed, iako žali zbog toga što se napredak u tim pitanjima temelji na posebnim postupcima kojima se rascjepkava integritet zajedničke europske politike imigracije i azila i time sprečava integralna vizija. U svakom slučaju EGSO je suglasan s tim da se mora postići napredak u tim područjima pokretanjem pitanja kao što su etičko zapošljavanje i standardi zaštite radničkih prava.

3.10. Iako žene predstavljaju značajan udio radne snage u nekim ključnim industrijama, mobilne građanke i migrantice mogu biti primorane prihvatiti nesigurna radna mjesta i rad u neformalnom gospodarstvu te su često posebno izložene diskriminaciji, socijalnoj isključenosti i nedostatku mogućnosti zapošljavanja i osposobljavanja, kao i zlostavljanju, nasilju i uznemiravanju. EGSO smatra da je potrebno dati veću važnost zaštiti prava žena i rodnoj perspektivi.

3.11. EGSO također pozdravlja promicanje programa mobilnosti za mlade, no ponovno ističe potrebu za osiguravanjem mobilnosti i integracije tržišta rada kojima se štite prava mladih radnika koji se katkad suočavaju s lošijim radnim uvjetima (privremeno zapošljavanje, niske plaće itd.). Isto tako, trebalo bi uvesti posebne mjere za radnike s invaliditetom kako bi se olakšala njihova istinska integracija.

3.12. EGSO pozdravlja inicijativu da se istraže programi prihvata za inovativno poduzetništvo iz trećih zemalja. U tom pogledu EGSO smatra da je dobro što se istražuju ti programi prihvata u kontekstu digitalnog i održivog gospodarstva, no smatra da, uz odgovarajuću strukturu, oni mogu imati i široko područje primjene za olakšavanje ulaska raznih drugih stručnih profila u zemlje EU-a.

4. O reviziji Direktive o dugotrajnom boravku u Uniji

4.1. EGSO pozdravlja taj prijedlog direktive čiji je cilj učvrstiti status dugotrajnog boravka u Uniji poboljšanjem načina stjecanja dugotrajnog boravka, posebno u slučaju boravka u drugoj državi članici. Također pozdravlja činjenicu da se tim prijedlogom nastoji proširiti jednak pristup socijalnoj zaštiti na državljane EU-a koji dugotrajno borave u drugoj državi članici. EGSO također pozdravlja pokušaj da se osigura jednako postupanje i da se olakša pristup informacijama o spajanju obitelji u vezi s tom direktivom.

4.2. Dugotrajni boravak u Uniji jedan je od glavnih instrumenata europske politike imigracije i azila. Postupci za stjecanje dugotrajnog boravka u Uniji, koji su usvojeni 2003., nejednako su se razvijali diljem Unije, a revizijom koju je predložila Komisija nastoji se stvoriti usklađeni sustav.

4.3. Državljanima Unije mogu podnijeti zahtjev za dugotrajni boravak nakon petogodišnjeg boravka u drugoj državi članici, kako je propisano odredbom koja je zadržana u predloženoj reviziji Direktive. Tim prijedlogom nastoji se pojednostavniti mobilnost unutar Unije osobama s tom vrstom boravka smanjenjem propisanog razdoblja boravka na tri godine. Osim toga, taj prijedlog uključuje kumulativna razdoblja boravka u različitim državama članicama.

4.4. EGSO smatra da je dopuštanje podnositeljima zahtjeva da zbrajaju razdoblja boravka u različitim državama članicama kako bi ispunili uvjete za pravo na dugotrajni boravak u Uniji korak naprijed, iako smatra da treba poboljšati mehanizme za praćenje i koordinaciju te odredbe u različitim državama članicama.

4.5. EGSO pozdravlja uključivanje različitih modela boravka, kao što su boravak u svrhu studiranja, međunarodna zaštita i privremeni boravak. Isključene su vize za kratkotrajni boravak, iako bi se mogle razmotriti u okviru te odredbe ako podnositelj zahtjeva može dokazati da je u redovnom radnom odnosu ili slično.

4.6. EGSO također pozdravlja jačanje prava koja se odnose na dugotrajni boravak u Uniji i na članove obitelji, uključujući pravo rada i preseljenja u drugu državu članicu ili promjene radnog mjesta i preseljenja u drugu državu članicu. EGSO posebno zanimljivim smatra to što se, u skladu s predloženim člankom, pri podnošenju zahtjeva za dugotrajni boravak u drugoj državi članici (tj. ondje gdje je već dobivena dozvola za dugotrajni boravak u Uniji) mora uzeti u obzir stanje na nacionalnom tržištu rada i za zaposlene i za samozaposlene osobe.

4.7. EGSO pozdravlja pojednostavnjenje mogućnosti rada i studiranja u roku od 30 dana od podnošenja zahtjeva za dugotrajni boravak u drugoj državi članici. Također pozdravlja priznavanje prava na obavljanje redovnog zanimanja (osobe s dugotrajnim boravkom u drugoj državi članici) pod jednakim uvjetima kao građani EU-a.

4.8. EGSO prepoznaje važnost toga da države članice zajamče jednake slobode i prava osobama s dugotrajnim boravkom u Uniji (i članovima njihovih obitelji) kao i osobama sa stalnim nacionalnim prebivalištem. Osim toga, pozitivno je i to što države članice osiguravaju da podnositelji zahtjeva za dozvolu za dugotrajni boravak u Uniji ne moraju plaćati više pristojbe za obradu njihovih zahtjeva od podnositelja zahtjeva za nacionalne boravišne dozvole.

4.9. EGSO smatra da je pravo na obiteljski život temeljno pitanje koje olakšava socijalnu integraciju: stoga pozdravlja uklanjanje administrativnih i birokratskih prepreka, naročito uvjeta za integraciju u slučaju osoba s dugotrajnim boravištem. Također pozdravlja automatsko stjecanje dugotrajnog boravišta za djecu osoba s dugotrajnim boravištem rođenu (ili posvojenu) u EU-u.

5. O reviziji Direktive o jedinstvenoj dozvoli

5.1. EGSO pozdravlja reviziju Direktive o jedinstvenoj dozvoli, kojom se unosi nekoliko poboljšanja u aktualnu Direktivu:

— smanjenje trajanja postupka izdavanja dozvole na četiri mjeseca,

— postupak se može pokrenuti bilo iz zemlje podrijetla bilo iz države članice odredišta,

- Direktiva također obuhvaća strane državljane koji rade posredstvom agencije za privremeno zapošljavanje,
- mogućnost promjene poslodavca tijekom razdoblja valjanosti dozvole, iako se zadržava mogućnost da vlada to odbije,
- jedinstvena dozvola ne može se opozvati najmanje tri mjeseca nakon što nositelj dozvole ostane bez zaposlenja, čime se pruža stabilnost i poboljšava kvaliteta zaposlenja i radnih uvjeta za radnike migrante,
- proširenje područja primjene Direktive o jedinstvenoj dozvoli na osobe pod privremenom zaštitom,
- traže se načini za pružanje informacija o pravima pridruženima jedinstvenoj dozvoli.

5.2. Ipak, EGSO smatra da je neproširenje skupa prava u skladu sa sadržajem prvog prijedloga direktive predstavljenog 2011. propuštena prilika. To se odnosi na pitanja kao što je pristup naknadama za nezaposlenost, dok EGSO i dalje ističe kako je važno da se državama članicama u tom pitanju dopusti određena razina fleksibilnosti predviđena u trenutačnoj Direktivi. Osim toga, EGSO žali zbog toga što nije istražena mogućnost proširenja područja primjene Direktive na migrante koji su privremeno zaposleni.

5.3. EGSO smatra da je ključno da se u reviziji istakne potreba za jačanjem jednakog postupanja prema radnicima koji su državljani trećih zemalja, posebno u pogledu socijalnih prava i radnih uvjeta, slobode udruživanja i povezivanja te socijalnih naknada kako bi se olakšala integracija na tržište rada pod jednakim uvjetima.

5.4. EGSO podupire poziv državama članicama da razviju odgovarajuće mehanizme za procjenu rizika, inspekcije i sankcije, kao i za praćenje zaposlenika. Međutim, s obzirom na to da su inspekcije rada u nacionalnoj nadležnosti, napominje da bi poruke i alate za praćenje koji se mogu razviti na razini EU-a trebalo učvrstiti u skladu s ovlastima Europskog nadzornog tijela za rad⁽⁷⁾.

5.5. EGSO smatra da bi trebalo ostvariti daljnji napredak u zaštiti radnika migranata koji upotrebljavaju pritužbene mehanizme inspekcije rada. Bez mehanizama koji sprečavaju da se pritužbe radnika upotrebljavaju u svrhu kontrole migracija postoji opasnost da će poslodavci kažnjavati osobe koje prijave izrabljivačke radne uvjete, uz negativne posljedice za njihov boravišni status. U tom pogledu, potrebno je dodatno razviti i bolje provesti mjere za borbu protiv izrabljivanja radne snage.

Bruxelles, 26. listopada 2022.

Predsjednica
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Christa SCHWENG

⁽⁷⁾ <https://www.ela.europa.eu/en/what-we-do>.